

Identifying the effective drivers of Recreation of tourism in Ilam City

English Abstract

Urban recreation, as a comprehensive approach, includes all stakeholders and influential factors in tourism, the purpose of this research is to evaluate and identify the effective drivers of recreation on urban tourism in the city of Ilam with an approach in terms of practical purpose and terms of method. Descriptive-analytical research is based on library and field studies. To identify the conceptual indicators explaining the main drivers of urban recreation and tourism, a targeted Delphi method was used. The sample size is experts and specialists related to the research topic (30 people). The current research has analyzed the recreation and tourism components of Ilam City using the cross-effects analysis technique and the Micmac program. The path analysis test using the Smart PLS structural equation model was used to analyze the data. The findings from the prioritization results showed the effective dimensions in the recreation of tourism in Ilam City; The physical dimension (4.354) ranks first, the socio-cultural dimension (2.607) ranks second, the environmental dimension (2.545) and the economic dimension (2.464) rank next. Finally, according to the results related to the analysis of cross effects in identifying the effective drivers of recreation on the future of tourism in Ilam City, 6 key factors (social relations, performance, welfare facilities and services, infrastructures and facilities, economic and vitality) were identified. ; What comes out of this research shows the strong effect of recreation on the realization of successful tourism in this city. Considering the intermingling of components and indicators of the concept of urban recreation, its role in various aspects of urban tourism and its future in Ilam City is undeniable.

English Keywords

Future studies, Recreation, Urban Tourism, Ilam City, Delphi model.

شناسایی پیشران‌های مؤثر بر بازآفرینی محورهای گردشگری شهر ایلام

چکیده

بازآفرینی شهری، به عنوان یک رویکرد جامع، تمامی ذینفعان و عوامل تأثیرگذار در بحث گردشگری را در بر می‌گیرد، هدف از این پژوهش ارزیابی شناسایی پیشران‌های مؤثر بازآفرینی بر گردشگری شهری در سطح شهر ایلام با رویکردی از نظر هدف کاربردی و از نظر روش شناسی پژوهش توصیفی-تحلیلی متکی بر مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی می‌باشد. جهت شناسایی شاخص‌های مفهومی تبیین‌کننده پیشران‌های

اصلی بازآفرینی و گردشگری شهری از روش اسنادی و دلفی هدفمند استفاده شد. حجم نمونه کارشناسان و متخصصان مرتبط با موضوع پژوهش (30 نفر) می‌باشند. پژوهش حاضر با بهره‌گیری از تکنیک تحلیل اثرات متقاطع و با استفاده از برنامه Micmac به تحلیل مؤلفه‌های بازآفرینی و گردشگری شهر ایلام پرداخته است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل مسیر با استفاده از مدل معادلات ساختاری Smart PIS استفاده شد. یافته‌های حاصل از نتایج الویت‌بندی ابعاد مؤثر در بازآفرینی محورهای گردشگری شهر ایلام نشان داد؛ که بعد کالبدی (4/354) در رتبه اول اهمیت، بعد اجتماعی-فرهنگی (2/607) در رتبه دوم، بعد زیست‌محیطی (2/545) و بعد اقتصادی (2/464) در رده‌های بعدی اهمیت قرار دارند. در نهایت با توجه به نتایج مرتبط با تحلیل اثرات متقاطع در شناسایی پیشران‌های مؤثر بازآفرینی بر آینده‌ی محورهای 7 گانه گردشگری شهر ایلام 6 عامل کلیدی (روابط اجتماعی، عملکرد، تسهیلات و خدمات رفاهی، زیرساخت‌ها و تأسیسات، اقتصادی و سرزندگی) شناسایی شد؛ آنچه از این تحقیق بر می‌آید، نشان دهنده تأثیر قوی بازآفرینی بر تحقق گردشگری موفق در 7 محور گردشگری این شهر می‌باشد. و با توجه به درهم‌میزی مؤلفه‌ها و شاخص‌های مفهوم بازآفرینی شهری، نقش آن بر جوانب مختلف گردشگری شهری و آینده آن در شهر ایلام انکارناپذیر می‌باشد.

کلید واژگان

آینده پژوهی، بازآفرینی، گردشگری شهری، شهر ایلام، مدل دلفی.

مقدمه و بیان مسأله:

صنعت گردشگری به عنوان یکی از رو به رشدترین صنایع جهان (Chakraborty, 2020, p30)، و یکی از منابع درآمد و ایجاد اشتغال، رهیافتی جهت توسعه‌ی پایدار (بهرامی و برومند، 1398، ص 65)، در قلمرو منطقه‌ای، ملی و محلی، به شمار می‌آید، و برای کشورهای با درآمد پایین¹ به عنوان یک عامل اقتصادی عمده، راهکاری تأثیرگذار، در برون‌رفت از مشکلات شهری می‌باشد (Duxbury et al, 2020, p15)؛ در راستای ارتقاء گردشگری شهری، اهمیت بازآفرینی محیط‌های شهری، باعث جلوگیری از رکود اقتصادی، محیطی، اجتماعی و فرهنگی می‌شود (آخوندی، 1397، ص 19). همچنین می‌توان اذعان داشت، که بازآفرینی شهری، به مفهوم بهبود و تقویت مناطق خاص شهری؛ از طریق احیاء مجدد چرخه اقتصادی، بهبود کیفیت زندگی جمعیت محلی و جذب گردشگران، فرصتی مهم در تعاملات شهری، به‌ویژه

¹ Low- income countries

در عرصه‌های فراملی می‌باشد(عبدود و همکاران،1400، ص2)؛ از مهم‌ترین اهداف بازآفرینی پایدار شهرها، احیاء و باز زنده‌سازی میراث فرهنگی و گردشگری می‌باشد، به نحوی که رونق گردشگری و توسعه اقتصاد گردشگری را به همراه داشته باشد(خدائی و همکاران، 1401،ص18-19). در این شرایط ارزش‌های فرهنگی، ثروت‌های بومی و تاریخی حفظ می‌شود، اما کیفیت محیط برای شهروندان و گردشگران افزایش می‌یابد(زیاری، احسانی‌فرد،1400،ص454). در چنین شرایطی فضاهاى مستعد شهری، در جهت رونق گردشگری شهری، فرصت‌های زیادی را، در راستای رشد و توسعه اقتصاد شهر به وجود خواهند آورد(Cerveny,2022, p2)؛ از جمله این فرصت‌ها می‌توان به ایجاد اشتغال و ارزش افزوده‌ی زمین و املاک در بافت‌های قدیمی، ارتقاء و تنوع فعالیت‌های اقتصادی، رشد کارگاه‌های کوچک تولیدی و صنایع دستی و... اشاره داشت(جاهد و همکاران، 1402،ص141). علاوه بر این ساکنین محلی به واسطه این امر به مجموعه‌ی وسیعی از فعالیت‌های خدماتی دسترسی پیدا می‌کنند(ارزمانی و همکاران، 1399، ص21). و این فرصت به افزایش کیفیت زندگی اجتماعی شهروندان بومی منجر می‌شود(محمدعلیزاده، صابری، 1402،ص2).

بازآفرینی شهری رویکردی نوظهور است، که از اواخر دهه 1970 و 80 میلادی، به عنوان یکی از راهبردهای قابل اهمیت در کشورهای توسعه‌یافته، برای حل مشکلات و مسائل بافت‌های ناکارآمد شهرها مورد توجه قرارگرفت(مرادی و همکاران، 1398،ص14). رویکرد بازآفرینی در قالب برنامه‌های مستمر، کوتاه‌مدت و بلندمدت در گردشگری، و با نگاه به گذشته و بدون پاکسازی هویت‌های تاریخی شهرها؛ در جهت خلق هویتی تکامل یافته، متناسب با شرایط کنونی زندگی شهروندان در تلاش است؛ بهبود شرایط مختلف اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و کالبدی شهرها را برای افزایش جذابیت محیطی و تعداد گردشگران، فراهم آورد(Wu et al,2020,p1). باز آفرینی رویکردی نوین؛ در جهت احیا کردن، احیا شدن، جان دوباره بخشیدن و از نو رشد کردن می‌باشد(Balletto et al, 2022,p1)، در سال‌های اخیر، سیاست‌های تأثیرگذار بر برنامه‌ریزی شهری؛ نیاز به بازآفرینی مناطق بی‌رونق شهری و حرکت به سمت فعالیت‌های گردشگری خلاق در زمینه-

های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و... را در جهت پیشرفت همه جانبه شهرها و دستیابی به توسعه پایدار، مد نظر قرار داده است (پوراحمد و همکاران، 1399، ص 38)، از اینرو توجه به جاذبه‌ها و پتانسیل‌های گردشگری؛ در برنامه‌ریزی آینده شهرها از اهمیتی اساسی برخوردار می‌باشد (بذرافشان و بامری، 1397، ص 168).

شهر ایلام با قرار گرفتن در دامنه غربی رشته کوه‌های زاگرس، از طبیعت، و آب و هوایی متنوع و زیبا، و ظرفیت‌های طبیعی بسیاری همچون ارتفاعات زیبای مانشت و تنگه ارغوان و مله پنجاب ... برخوردار می‌باشد. وجود بیش از 400 کیلومتر مرز مشترک با کشور عراق، موقعیت شهر ایلام را به عنوان معبری برای زائرین داخلی عتبات (1600453 نفر در سال 1402¹) و اردوهای راهیان نور (25753 نفر در سال 1402²) در محورهای گردشگری عتبات عالیات و محور گردشگری جنگی دارای اهمیت می‌سازد. شهر ایلام با داشتن قدمت تاریخی با آثار تاریخی و فرهنگی ثبت شده و غیر ثبت شده، همچون کاخ فلاحتی و قلعه والی، سنگ نوشته‌های مختلف، و همچنین وجود سرمایه‌های انسانی با تحصیلات عالی از لحاظ ظرفیت‌های پزشکی و درمانی به عنوان مقصد گردشگران عراقی، می‌تواند زمینه‌ساز بسترهای مهم و قابل توجه توسعه گردشگری در این شهر و بازآفرینی آن باشد؛ که با در نظر گرفتن قابلیت‌های گردشگری ایلام از لحاظ فرهنگ و سنت‌های بومی، صنایع دستی، غذاهای محلی، تنوع قومی و قبیله‌ای، زندگی ایلی و عشیره‌ای، همراه با آداب و سنن محلی، در راستای بازآفرینی مبتنی بر گردشگری؛ می‌تواند بهبود وضعیت کالبدی، زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی شهر ایلام را به همراه داشته باشد؛ و مانع از مهاجرت جوانان به کلانشهرها جهت اشتغال گردد. در این پژوهش سعی شد، با بررسی و واکاوی وضع موجود گردشگری بنا به ظرفیت‌های شهر ایلام به بازآفرینی مبتنی بر هفت محور گردشگری (محور گردشگری عتبات عالیات، محور گردشگری طبیعی، محور گردشگری تاریخی، محور گردشگری جنگ و دفاع مقدس، محور گردشگری ماجراجویانه، محور گردشگری صنعتی، و محور گردشگری فرهنگی) در شهر ایلام و در ابعاد مختلف با رویکرد آینده پژوهی پرداخته

¹ منبع: اداره گذرنامه نیروی انتظامی ایلام، 1402

² منبع: سپاه پاسداران استان ایلام، 1402

شود؛ هدف از این پژوهش شناسایی و بررسی روندهای بازآفرینی مؤثر بر توسعه 7 محورگردشگری شهر ایلام به کمک روش دلفی، و آینده‌پژوهی (Micmac) می‌باشد. لذا مقاله حاضر به دنبال حل این مسأله است که؛ با دیدگاه آینده‌نگر روندهای مؤثر بر بازآفرینی 7 محور گردشگری شهری ایلام و عوامل کلیدی این فرآیند را روشن نماید. دغدغه اصلی در این مقاله آن بود، که عوامل بومی تأثیرگذار در بازآفرینی گردشگر محور شهر ایلام کدام-اند؟ کدام ابعاد و شاخص‌ها باید در الویت برنامه‌ریزی جهت بهبود وضعیت هفت محورگردشگری شهر ایلام قرار بگیرند؟ و عوامل کلیدی تأثیرگذار در آینده بازآفرینی 7 محور گردشگری شهر ایلام از طریق مدل‌های آینده‌پژوهی کدام‌اند؟

پیشینه پژوهش

اگرچه توجه به مقوله بازآفرینی و گردشگری شهری در ارتقاء جوامع شهری، امری مهم محسوب می‌شود، مطالعات موجود در ارتباط با بازآفرینی محورهای گردشگری شهرها اندک می‌باشند. بازآفرینی مفهومی جدید می‌باشد، که بیشتر در برابر مسائل و مشکلات حاضر در شهرها استفاده می‌شود، بر این اساس در زمینه‌ی موضوع پژوهش، مطالعاتی در سطح داخلی و خارجی انجام شده است که به طور خلاصه به برخی از آنها اشاره می‌شود:

در سال 2014 مقاله "گردشگری، مکان و بی‌مکانی در تجربه پدیدارشناسی مراکز خرید در سئول" توسط شیم و سانتوس¹ با هدف بررسی تجربیات زیسته گردشگران و پیامدهای آنها برای درک مظاهر معاصر مکان و بی‌مکان انجام شد. نتایج این پژوهش نشان داد؛ مفاهیم معاصر بی‌مکانی، به عنوان همزیستی با مکان تجربه‌کننده؛ تأکید کننده‌ی مجدد فضا به عنوان تولید نیت انسانی که در آن تغییرات اجتماعی و فرهنگی خود می‌باشد.

مقاله "بازسازی فضاهای گردشگری یک سایت میراث جهانی بر اساس نظریه شبکه‌ی بازیگر" در سال 2020 به وسیله وانگ و شیائو² صورت پذیرفت. هدف از این مقاله، بررسی مکانیسم‌های بازسازی "شیپینگ کارست" در جنوب چین جهت تبدیل به تبدیل سایت میراث جهانی و مقصد گردشگری بود. نتایج حاکی از آن است در طول فرآیند بازسازی فضایی شیپینگ کارست، بازیگران انسانی مانند دولت، مردم شهرستان شیپینگ، ساکنان

¹ Shim and Santos, 2014

² Wang & Xiao, 2020

جامعه، کمیته میراث جهانی و مرکز میراث جهانی، هیئت کارشناسی، شرکت‌های خارجی، و گردشگران و بازیگران غیرانسانی مانند مناظر طبیعی زمین، مسکن، زیرساخت‌های گردشگری و سرمایه‌ها بر اساس منافع خودشان هدایت شدند تا از طریق OPP به شبکه بازیگر متصل شوند. در سال 2023 کوالجیک آنپولو¹ در مقاله خود با عنوان "بازاندیشی تحول شهری مبتنی بر گردشگری و تأثیر گردشگری اجتماعی: سناریویی از یک شهر CEE" با هدف ارائه رویکردی ترکیبی شامل مصاحبه، تجزیه و تحلیل اسناد و داده‌های موضوعی (بازار املاک و مستغلات) در کراکوف (لهستان) جهت تبیین نقش بازسازی‌های پس از جنگ جهانی در ارتقاء گردشگری شهری به انجام این پژوهش پرداختند. نتایج نشان دهنده‌ی ارتباط کاهش جمعیت و تغییرات اجتماعی در محله و گردشگری محور تأمین گردشگری در شهر کراکوف بود.

در سال 1398 مقاله "تحلیلی بر بازآفرینی اقتصادی شهر با رویکرد گردشگری گاسترونومی (مطالعه موردی: رویداد جشنواره آتش شهر زنجان)" به وسیله حیدری و همکاران انجام شد هدف از این مقاله بررسی پیوند فضای بازآفرینی اقتصادی شهر زنجان با گردشگری گاسترونومی در چارچوب رویداد جشنواره آتش شهر زنجان بود. نتایج نشان داد؛ مؤلفه اقتصادی در قالب جریان‌های اعتباری؛ منابع مالی و بازار، بیشترین نقش را بازآفرینی مکان با رویکرد گردشگری دارند و این شهر با فراهم کردن زیرساخت‌ها، استارت‌آپ‌ها و کسب‌وکارهای نوین در این فضا رشد و توسعه پیدا خواهد کرد.

"تحلیل عوامل مؤثر بر بازآفرینی بافت‌های تاریخی از منظر توسعه گردشگری" در سال 1400 به وسیله شیخی‌نصب، اذانی و همکاران انجام شد. هدف از این مقاله شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر بر بازآفرینی بافت‌های تاریخی از منظر توسعه گردشگری می‌باشد. نتایج نشان داد؛ بعد اجتماعی با امتیاز نهایی 0/615 و در گروه معلول مؤلفه‌های فرهنگی، بافت فرسوده و ضوابط به عنوان اثرگذارترین بعد شناسایی شد.

در سال 1402 مقاله‌ای با عنوان "شناسایی عوامل پیشران‌ها در بازآفرینی و توسعه گردشگری محله تجریش" به وسیله شمعی و همکاران انجام شد. هدف از این مقاله

¹ Joanna Kowalczyk, 2023

واکاوی عوامل پیشران از متغیرهای مربوط به طرح‌های بازآفرینی بر توسعه گردشگری شهری محله تجریش است. نتایج نشان داد؛ متغیرهایی همچون مدیریت محله، ایجاد مرکز خرید، ایجاد قطب فرهنگی و تفریحی در شمال تهران، شکوفاسازی اکو توریسم مناطق اطراف محدوده محله تجریش همچون دربند و درکه و... توسعه موزه سینمای ایران و... از آنجا که در ناحیه استراتژیک قرار گرفته‌اند، نقش بسزا و تعیین‌کننده و راهبردی در توسعه گردشگری محله تجریش دارند و به‌عنوان متغیرهای کلیدی محسوب می‌شوند.

در این زمینه مرور پیشینه‌ی پژوهش بیانگر غلبه‌ی انگیزه‌های اقتصادی، بر دیگر ابعاد بازآفرینی می‌باشد. گردشگری شهری به عنوان بستری برای افزایش، کارکردهای اقتصادی و اجتماعی، موجب ایجاد انگیزه‌ی مشارکت در فرآیند بازآفرینی شهری و همچنین سبب ایجاد تمایل بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در خصوص گردشگری و امور مربوط به آن می‌شود. پژوهش حاضر از نظر موضعی با بررسی شهر ایلام با پژوهش‌های دیگر دارای تفاوت می‌باشد؛ در این پژوهش سعی شد، با بکارگیری مدل‌ها و روش‌های آماری متفاوت از تحقیق‌های دیگر همچون آینده پژوهی و تحلیل اثرات متقاطع، معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار Smart PLS و بررسی دیدگاه‌های متخصصین امر و... به ارائه تحقیقی متفاوت با دیگر پژوهش‌ها پرداخته شود.

مبانی نظری پژوهش

بازآفرینی در لغت معادل واژه **Regeneration**، و از ریشه فعل **Regenerate** می‌باشد؛ در مطالعات شهری به معنای احیاء کردن، معاصرسازی، احیاء شدن و تجدید حیات در نظر گرفته می‌شود (منصوری، 1398، ص 63). طرح رویکرد بازآفرینی شهری با پشتیبانی نظریه-پردازان انتقادی و جامعه‌گرایان مشهوری همچون جیکوبز آغاز شد، این رویکرد بعدها با تقویت دیدگاه تعاملی به عنوان یکی از ارکان بهسازی و نوسازی شهری اعتبار بیشتری کسب کرد (Loving, 2007, p343). به لحاظ تاریخی این پارادایم به دنبال توسعه اقتصادی و وجود جریان‌های پسانوسازی در رویکرد پست مدرنیسم و در پی نقد سوء برداشت‌ها از تاریخ، فرهنگ و عوامل اجتماعی، مورد توجه قرار گرفت (Izadi et al, 2020, p164)؛ بررسی سیر تحول رویکرد بازآفرینی شهری به ویژه از قرن 19 تا به امروز نشان می‌دهد؛ در

هر دوره شرایط زمانی خاصی بر رویکرد و نوع نگاه در مداخله در بافت‌های شهری غلبه داشته است (Kim et al, 2020, p1)؛ بدین ترتیب رویکردهای بهسازی و مرمت شهرها در سیر تحولات خود از بازسازی، باززنده‌سازی، نوسازی و توسعه مجدد به رویکرد بازآفرینی شهری و نوزایی تکامل پیدا کردند (پوراحمد و همکاران، 1389:ص 75).

تاکنون در ارتباط با برنامه‌ریزی و بازآفرینی در راستای توسعه گردشگری، رویکردهای مختلفی همچون، رویکرد بازسازی دهه 1950، رویکرد باز زنده‌سازی دهه 1960، رویکرد نوسازی دهه 1970، رویکرد تجدید حیات دهه 1980، رویکرد بازآفرینی در دهه 1990 و رویکرد نوزایی شهری دهه 2000، مطرح و اجرا شده است. تا دهه 1980 بیشتر این رویکردها بر جنبه کالبدی بافت‌های شهری در جهت رونق گردشگری تأکید داشتند و جنبه‌های دیگر اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و ... نادیده شمرده می‌شد. اما از دهه 1980 به بعد و به خصوص در دهه 1990؛ رویکرد بازآفرینی با در نظر گرفتن ابعاد مختلف اقتصادی، کالبدی، اجتماعی و فرهنگی زیست محیطی و... در برنامه‌ریزی‌های توسعه شهرها و گردشگری مورد توجه قرار گرفت (مالکی، شبانی شهرضا، 1399:ص 80).

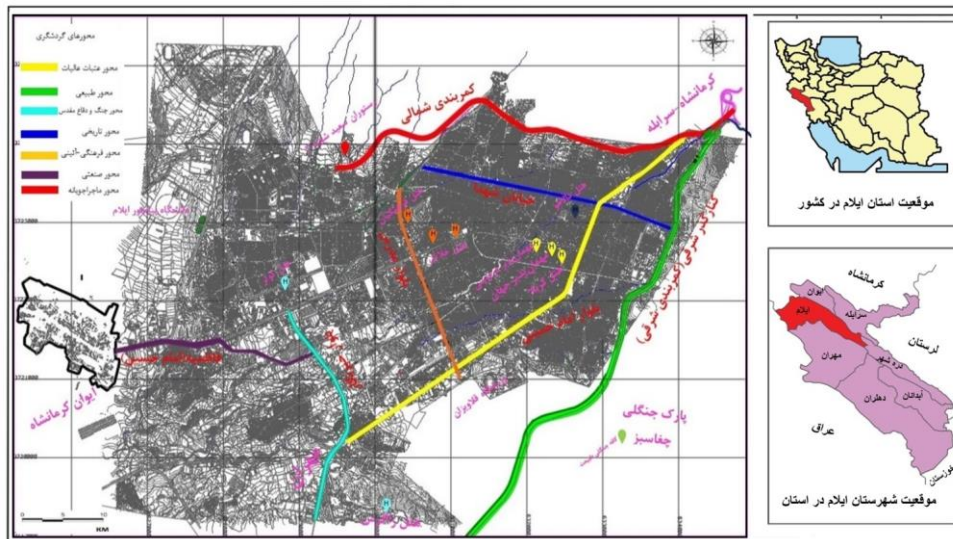
طرح‌های بازآفرینی به بهبود زیرساخت‌ها در فضاهای شهری می‌پردازند؛ این طرح‌ها همچنین می‌توانند؛ در راستای ایجاد فضاهای گردشگری، زیرساخت‌هایی نظیر خطوط جدید حمل و نقل و زیرساخت‌های هوشمند؛ در شهرهای گردشگر محور، و در غالب طرح‌ها و برنامه‌های شهری مطرح شوند (Liu et al, 2020, p873-875)، این ارتباط دوسویه به وسیله گردشگری شهری و بارزهای مرتبط با آن، می‌تواند با ترمیم و ارتقاء کیفیت زندگی شهری از طریق بهبود و توسعه ویژگی‌های منحصر به فرد یک مکان و مردم آن به بازآفرینی آن در راستای توسعه پایدار شهرها، کمک کند (موحد و همکاران، 1399:ص 41). بازآفرینی شهری به عنوان یک رویکرد مداخله‌گر، با نگاه به گذشته و بدون پاک‌سازی (حذف) هویت‌های تاریخی دوره‌های مختلف به خلق هویتی جدید و متناسب با شرایط زندگی مردمان حاضر می‌پردازد (Balampanidis et al, 2021, p242). بازآفرینی شهری و شناخت و واکاوی متغیرهای آن می‌تواند به نوبه خود، باعث توسعه گردشگری شهری شود (شماعی و همکاران، 1402:ص 61)؛ از اینرو باید اذعان داشت، در صورت رشد و توسعه گردشگری

در یک شهر، اقتصاد آن شهر نیز رونق خواهد یافت و سبب بهبود کیفیت زندگی ساکنان می‌گردد (کاووسی و همکاران، 1402:ص1)؛ جاذبه‌های گردشگری به عنوان یک قدرت و عامل کشش برای جذب گردشگران (Amaro García, 2021, p1)؛ به عنوان راهی برای حفظ فرهنگ و در عین حال تقویت اقتصاد محلی، می‌توانند به وسیله بازآفرینی مناسب و برنامه‌ریزی شده در سطوح مختلف محلی، منطقه‌ای، ملی و فراملی، مطرح شوند. ایجاد اشتغال، آرزو آوری، تعادل منطقه‌ای، کمک به صلح جهانی، کمک به سرمایه‌گذاری در میراث فرهنگی، بهسازی محیط، کمک به بهسازی زیستگاه‌های حیات وحش، توسعه نواحی دارای جاذبه‌های گردشگری، و جلوگیری از برون‌کوچی جمعیت و مانند آن، از جمله مزایای بازآفرینی گردشگر محور می‌باشد (Nam et al, 2022, p1).

محدوده‌ی مورد مطالعه

شهر ایلام مرکز استان ایلام بوده و در نیمه غربی کشور، در همسایگی مرز عراق قرار گرفته است. وسعت شهر با محدوده تعریف شده، طرح جامع حدود 1800 هکتار می‌باشد. ایلام در سال 1315 به شهر تبدیل شد. بر اساس آخرین سرشماری نفوس و مسکن مرکز آمار ایران در سال 1395 دارای 194030 نفر جمعیت می‌باشد (آمارنامه، 1395). شهر ایلام از نظر گردشگری شهری با ظرفیت‌های بالا، در بخش‌های مختلفی همچون؛ میراث فرهنگی و تاریخی (همچون: کاخ فلاحتی و قلعه والی و غیره)، آثار طبیعی و اکوتوریسم (پارک جنگلی چغاسبز، منطقه محافظت شده مانشت و غیره)، آثار فرهنگی و زیارتی (آتشکده موشکان، امامزاده پیر حسین، علی صالح و غیره)، ویژگی‌های مرزی بین‌المللی و ژئوپلیتیکی (راهپیمایی اربعین، راهیان نور و فاصله نزدیک با مرز کشور عراق)، ویژگی‌های مردم‌شناختی (وجود اقوام مختلف همچون کرد، لک، لر، ملکشاهی، خزلی، آبدانانی، ایلامی، بدره‌ای، عرب؛ تنوع زبانی و غیره)، صنعت و معدن (صنایع نفت و گاز، و معادن مختلف)، آب و هوای مناسب، صنایع دستی (گلیم نقش برجسته، چاقو ملکشاهی و...) و...؛ توانایی بالایی در رشد و توسعه گردشگری، و جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی در این خصوص را دارد. شهر ایلام از نظر زیرساخت‌ها و خدمات شهری و اقتصادی، کمبود اعتبارات مالی، افزایش آسیب‌های اجتماعی ناشی از بیکاری و اعتیاد و... دچار مشکلات بسیاری، در ابعاد مختلف

اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی می‌باشد. لذا در راستای ارتقاء معیشت و دسترسی به خدمات متنوع ساکنین محلی، توسعه گردشگری این شهر بهبود خواهد یافت. با توجه به موارد بیان شده و ظرفیت‌های شهر ایلام در خصوص انواع گردشگری، در پژوهش حاضر 7 محور گردشگری؛ شامل: محور گردشگری عتبات عالیات، محور گردشگری طبیعی، محور گردشگری تاریخی، محور گردشگری جنگ و دفاع مقدس، محور گردشگری ماجراجویانه، محور گردشگری صنعتی، و محور گردشگری فرهنگی به وسیله مشاهدات میدانی، مصاحبه با متخصصین امر و صاحب‌نظران، پرس و جو از افراد بومی و محلی شهر ایلام؛ تعریف شد، همچنین در شکل شماره 1 موقعیت این محورها به صورت شماتیک و نقشه در شهر ایلام مشخص می‌باشند.

شکل 1. محدوده مورد مطالعه و جانمایی محورهای گردشگری شهر ایلام

روش و ابزار تحقیق

این پژوهش از نظر ماهیت هدف کاربردی و از لحاظ روش تحقیق توصیفی-تحلیلی مبتنی بر مطالعات میدانی است. جمع‌آوری اطلاعات بر اساس تلفیق روش‌های اسنادی و مطالعات میدانی انجام گرفته است. منبع و مبنای اصلی داده‌های تجزیه و تحلیل، نظرات کارشناسان و متخصصان می‌باشد. جامعه آماری در این پژوهش 100 نفر از متخصصین و

کارشناسان مرتبط با موضوع می‌باشند، که به صورت هدفمند 30 نفر از کارشناسان و متخصصان گردشگری و سازمان‌های وابسته و متخصصان دانشگاهی در زمینه‌های گردشگری و بازآفرینی شهری در شهر ایلام به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. در این پژوهش ابتدا با دیدی سیستماتیک و ساختاری به مرور ادبیات نظری در حوزه بازآفرینی و گردشگری شهری، پرداخته شد، سپس بر پایه مبانی نظری حاصل شده و با استفاده از روش دلفی شاخص‌ها و متغیرهای تأثیرگذار در بازآفرینی شهری در قالب 16 مؤلفه، در ابعاد چهارگانه (اجتماعی-فرهنگی، کالبدی، اقتصادی و زیست محیطی) و 8 مؤلفه (ایمنی و امنیت، تسهیلات و خدمات رفاهی، جذابیت، دسترسی، زیرساخت‌ها و تأسیسات، اقتصادی، سرزندگی و زیست محیطی) مربوط به گردشگری شهری استخراج گردید (جدول 1). با توجه به اینکه کاربرد آینده‌نگری و پیش‌بینی در تکنیک دلفی، نسبت به سایر کاربردهای آن (تصمیم‌گیری و افزایش اثربخشی آن، قضاوت، تسهیل حل مسأله، تعیین سیاست‌ها، جمع‌آوری گروهی اطلاعات، تعیین الویت، هدف‌گذاری و نیازسنجی و...) مقدم‌تر است؛ در پژوهش حاضر جهت گردآوری اطلاعات در طی راندهای متوالی و در نهایت اجماع گروهی متخصصین استفاده شد. لذا در این راستا، دیدگاه خبرگان توسط یک هماهنگ‌کننده (پژوهشگر اصلی)، گردآوری شد؛ و سپس خلاصه نتایج توسط هماهنگ‌کننده در اختیار دیگر اعضا قرار گرفت، سپس افراد بر اساس خلاصه نتایج مرحله قبل، مجدداً دیدگاه خود را تعدیل کرده و مطرح نمودند. در نهایت پس از رسیدن به یک اجماع کلی، نتایج در قالب یک گزارش آماری مطرح شد؛ و برای تصمیم‌گیری استفاده گردید. در عمل پژوهش حاضر با استفاده از پرسشنامه دلفی، و در قالب دوره‌های متوالی به اتفاق نظر میان گروه نمونه (30 نفر از متخصصین امر) دست یافت. مراحل دلفی در شکل شماره 2 نشان داده شده است.

شکل 2. مراحل تکنیک دلفی

در بخش تجزیه و تحلیل، اطلاعات جمع‌آوری شده در قالب پژوهش حاضر از نرم افزارهای Micmac جهت تجزیه و تحلیل نتایج مربوط به آینده‌پژوهی نظرات کارشناسان استفاده گردید. به این صورت که پس از انتخاب خبرگان و تشریح مسأله برای آن‌ها به تهیه پرسشنامه و ارسال آن به خبرگان اقدام شد، سپس با دریافت نظر خبرگان به تجزیه و تحلیل آنها و طبقه‌بندی پرسش‌ها و اعلام توافقات پرداخته شد و در نهایت با تهیه ماتریسی 24 در 24 به کمک نرم افزار آینده‌پژوهی Micmac به بررسی سناریوها و نیروهای پیشران مؤثر بر گردشگری شهری ایلام پرداخته شد (جدول 1). در مرحله دوم با استفاده از تکنیک تأثیرات متقابل (روش تحلیل ساختاری) امتیازدهی و در محیط نرم‌افزار MICMAC مورد تحلیل قرار گرفت و در نهایت عوامل پیشران و کلیدی گردشگری شهری و بازآفرینی با توجه امتیاز تأثیرگذاری و تأثیرپذیری مستقیم انتخاب شد. همچنین در قسمت دوم این پژوهش برای تحلیل مسیر از مدل معادلات ساختاری Smart PLS استفاده شد.

جدول 1. ابعاد، شاخص‌ها و گویه‌های مرتبط با بازآفرینی و گردشگری شهری

شخص	شاخص	شناسه	الفای کرونبا خ	مستندسازی شاخص‌ها	شخص	شاخص	شناسه	الفای کرونبا خ	مستندسازی شاخص‌ها
۹۱	مشارکت	Var1	0/91	Ramati(1981), Hull(2000),	۹۱	بهره‌وری و ایجاد	Var1 2	0/67	Harvey(1998), پاکزاد (1393), اسعدی

و همکاران (1399)، Uysal(2015), Khan,S. Woo,M. Nam,K & Chathoth,P.K(201 7), Evans(2005), Sudipta et al(2010), مومنی(1389).			فرصت‌های شغلی	Gezici & Kerimoglu(20 10), Uysal(2015), ، امین‌زاده و دادرسی(1391)، Roberts, P., Ravetz, J. and George(2009) ، Evans(2005)، مالکی و شیبانی(1399)، DCMS,2004 برهانیان طرقی(1396)، Sharon Zukin(1995)، Richard Florida(2002) ، مومنی(1389)، Unwto(2005)، رهنجایی و همکاران(1390).				زیست محیطی
	0/84	Var1 3	شکوفایی اقتصادی		0/88	Var2	روابط اجتماعی	
	0/71	Var1 4	تنوع فعالیت- های تجاری		0/93	Var3	هویت و حس مکان	
	0/73	Var1 5	بهداشت و سلامت محیط		0/83			
حجازی و جوادی(1399)، موسوی و همکاران(1396)، مخدوم(1385)، عابدینی و همکاران(1399)، فیروز ی و همکاران(1392)، ابراهیم ی فینی(1387)، فتاحی و فتح-زاده (1391) Shresthaet al(2007).	0/69	Var1 6	کاهش آلاینده‌گی- ها	0/91	Var4	آسایش و راحتی		
Lu andLi Stepchenkova(20 12), Li et al(2013), Jacint and Jose(2013), Yang et al(2017), Ren et al(2016), پور(1395)، محمدی یگانه و همکاران(1392) و...	0/78	Var1 7	ایمنی و امنیت	اسعدی و همکاران(1399)، Hull(2000)، Evans(2005)، ، آقایی و هاشمی(1398)، رثیو همکاران(1390)، Janson & rabak(1986)، روستا و همکاران(1387)، شیعه و عی- پور(1389).	0/88	Var5	خوانایی	کلیدی فیزیکی
	0/85	Var1 8	تسهیلات و خدمات رفاهی		0/79	Var6	کیفیت مکان	
	0/82	Var1 9	جذابیت		0/84	Var7	عملکرد	
	0/74	Var2 0	دسترسی		0/92	Var8	جذابیت	
	0/65	Var2 1	زیرساخت ها و تأسیسات		0/89	Var9	سرزندگی	
	0/82	Var2 2	اقتصادی		0/87	Var1 0	دسترسی	
	0/74	Var2 3	سرزندگی		0/84	Var1 1	تنوع	
	0/69	Var2 4	زیست محیطی		0/87			

منبع: یافته‌های پژوهش، 1402

تجزیه و تحلیل داده ها

در پژوهش حاضر 30 نفر از خبرگان و صاحب نظران از بین اساتید دانشگاه، مدیران شهری، پژوهشگران دخیل در امر گردشگری و مدیریت شهری از طریق نمونه گیری گلوله برفی انتخاب شدند، مشخصات عمومی جامعه نمونه اول، شامل سطح تحصیلات (66/7٪ کارشناسی ارشد و 33/3٪ دکتری)، رشته تحصیلی 23/3٪ رشته جغرافیا (برنامه ریزی شهری - برنامه ریزی روستایی - اقلیم و...)، 26/7٪ شهرسازی - معماری و عمران، 23/3٪ برنامه ریزی شهری و مدیریت شهری، 26/7٪ گردشگری و مدیریت جهانگردی، سازمان محل اشتغال 30/0٪ دانشگاه، 16/7٪ شهرداری، 13/3٪ راه و مسکن و شهرسازی، 23/3٪ سازمان گردشگری و 16/7٪ مشاغل خصوصی مرتبط با گردشگری، سمت سازمانی (پست های مدیریتی 10/3٪؛ معاونت 20/0٪؛ کارشناس و کارمند 43/3٪؛ و هیئت علمی 26/7٪)، سابقه کاری (10/0٪ کمتر از 10 سال، 26/7٪ بین 10 تا 20 سال، 63/3٪ بیش از 20 سال) می باشد.

یافته های پژوهش

تحلیل اثرات متقاطع از طریق آینده پژوهی (Micmac)

بر اساس روش دلفی که اشاره شد، 24 متغیر در پنج بعد به عنوان عوامل مؤثر بر وضعیت بازآفرینی و گردشگری شهری ایلام شناسایی شده اند و سپس روش تحلیل ساختاری توسط نرم افزار میک مک جهت استخراج عوامل اصلی تأثیرگذار بر وضعیت آینده گردشگری در محیط مورد مطالعه بکار گرفته شد. بر اساس تعداد متغیرها ابعاد ماتریس 24*24 می باشد. با قرار دادن این عوامل در یک ماتریس 24 در 24 تأثیر هر کدام از این عوامل بر یکدیگر توسط وزن دهی به عوامل (از صفر تا 3) مشخص شد. تمامی عوامل دخیل در بازآفرینی و گردشگری شهری، همچون سیستمی با عناصر در هم تنیده، و به صورت یک ساختار، در نظر گرفته می شود، و ارتباطات این عوامل با هم مورد سنجش قرار می گیرد، تا عوامل برتر که تأثیرگذاری بیشتری دارند، استخراج شوند. تعداد تکرار محاسبه اثرات متقاطع در ماتریس مورد نظر برابر 2 مرتبه صورت گرفته است. لازم به توضیح است، که تکرار 2 مرتبه ای پیشنهاد پایه نرم افزار میک مک برای رسیدن به پایداری این ماتریس بوده است. بر اساس جدول 2 درجه پراکندگی ماتریس 90/27 درصد است، که پراکندگی متغیرهای مؤثر بر بازآفرینی و گردشگری شهری ایلام را نشان می دهد؛ و حاکی از تأثیر زیاد عوامل انتخاب

شده بر هم می‌باشد. در کل از تعداد 520 رابطه قابل ارزیابی در ماتریس یاد شده، تعداد 56 رابطه عدد صفر به معنای اینکه این تعداد عوامل بر هم تأثیر نگذاشته‌اند، و یا از یکدیگر تأثیری نپذیرفته‌اند، 274 رابطه عدد یک با تأثیر کمی نسبت به هم، 151 رابطه عدد دو تأثیر روابط نسبتاً قوی و 83 رابطه عدد سه به معنی روابط عامل‌های کلیدی بسیار زیاد بوده است و 13 رابطه دارای ارتباط بالقوه یا P بودند. همچنین ماتریس مورد نظر با 2 بار چرخش داده‌ها، مطلوبیت و بهینه‌شدگی 100 درصد دارا می‌باشد، که روایی بالای پرسشنامه و پاسخ‌های آن را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۲. تحلیل اولیه داده‌های ماتریس اثرات متقاطع

شاخص	ابعاد ماتریس	تعداد تکرار	تعداد صفرها	تعداد یک	تعداد دو	تعداد سه	P تعداد	جمع	درجه پرشدگی
مقدار	24	2	56	274	151	83	13	520	90/27%

منبع: یافته‌های پژوهش 1402، نتایج Micmac

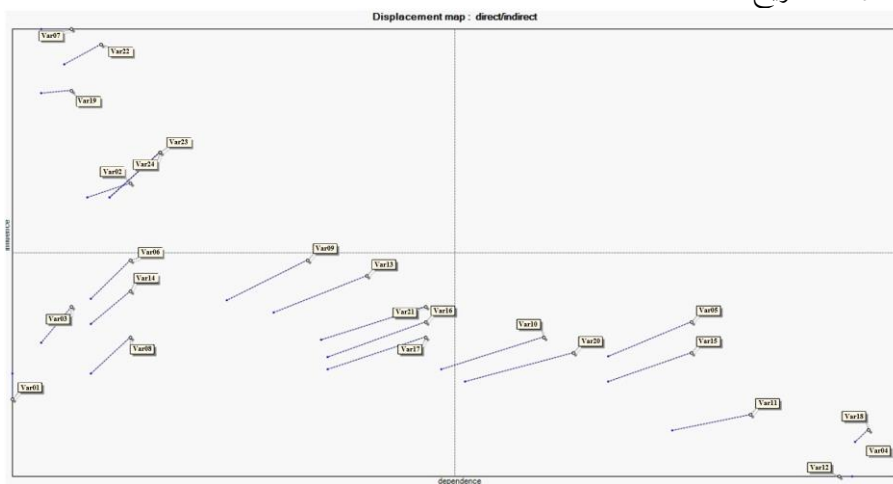
جدول شماره 3. میزان تأثیرات مستقیم و غیر مستقیم متغیرها و شاخص‌های بازآفرینی و گردشگری شهری ایلام بر یکدیگر

متغیر	اثرات مستقیم		اثرات غیر مستقیم		متغیر	اثرات مستقیم		اثرات غیر مستقیم	
	میزان تأثیرگذاری	میزان تأثیرپذیری	میزان تأثیرگذاری	میزان تأثیرپذیری		میزان تأثیرگذاری	میزان تأثیرپذیری	میزان تأثیرگذاری	میزان تأثیرپذیری
Var1	27	22	32287	25795	Var13	35	34	36461	34968
Var2	41	26	44371	28423	Var14	34	26	35705	28556
Var3	33	24	34422	26824	Var15	30	45	31767	46703
Var4	23	52	26116	56846	Var16	32	36	33434	36868
Var5	32	45	33495	46703	Var17	31	36	32592	36868
Var6	36	26	37413	28556	Var18	25	51	27590	55357
Var7	51	24	55910	26829	Var19	47	24	51514	26829
Var8	31	26	32295	28556	Var20	30	41	31744	41675
Var9	36	32	37303	33325	Var21	33	36	34597	36635
Var10	31	40	32586	40852	Var22	50	25	53462	27626
Var11	26	47	28408	48940	Var23	43	27	44341	29220
Var12	22	50	25274	55254	Var24	43	27	44341	29220
			جمع			822	822		

منبع: یافته‌های پژوهش 1402، نتایج Micmac

با توجه به پراکندگی بیشتر متغیرها در فاصله دور از محور قطری نمودار (به جز چند عامل که نشان‌دهنده تأثیرگذاری پایین در سیستم هستند) و به شکل L می‌توان اذعان داشت؛ وضعیت صفحه پراکندگی متغیرها یا پیشران‌های تأثیرگذار بر بازآفرینی گردشگری شهری ایلام نشان‌دهنده "وضعیت نسبتاً پایدار سیستم" می‌باشد. دیگر متغیرها از وضعیت

تقریباً مشابهی برخوردار هستند، که تنها از لحاظ شدت و ضعف با یکدیگر تفاوت دارند. همانطور که در شکل شماره 3 ملاحظه می‌شود؛ شیوه توزیع و پراکنش متغیرهای مؤثر بر وضعیت بازآفرینی و گردشگری شهر ایلام حاکی از پایداری نسبی سیستم است، و پنج نوع متغیر وضعیت پایدار (عوامل تأثیرگذار یا کلیدی، عوامل دوجهی، عوامل تنظیمی، عوامل تأثیرپذیر و عوامل مستقل) در بین آنها قابل شناسایی و تفکیک هستند که در جدول 4 تشریح شده‌اند.

شکل ۳. رابطه مستقیم بین متغیرهای تأثیرگذار، دوجهی، تأثیر پذیر و مستقل

همانطور که در شکل فوق (شکل شماره 3) مشخص می‌باشد، نحوه پراکنش عوامل نشان می‌دهد؛ در شمال غربی نمودار عواملی همچون؛ روابط اجتماعی، عملکرد، تسهیلات و خدمات رفاهی، زیرساخت‌ها و تأسیسات، اقتصادی، سرزندگی، با درجه تأثیرگذاری بالا واقع شده‌اند. که از آنها به عنوان مهمترین و کلیدی‌ترین بازیگران تأثیرگذار بر بازآفرینی و گردشگری شهری شهر ایلام می‌توان یاد کرد و بیشترین عوامل را به خود اختصاص داده‌اند. در قسمت مرکزی نقشه پراکنده‌گی و در اطراف مرکز ثقل نمودار متغیرهایی همچون کیفیت مکان و سرزندگی به عنوان عوامل تنظیم‌کننده می‌باشند، که بسته به سیاست‌های محلی در خصوص اهداف توسعه این متغیرها قابل ارتقاء به متغیرهای تأثیرگذار و یا متغیرهای دوجهی می‌باشند.

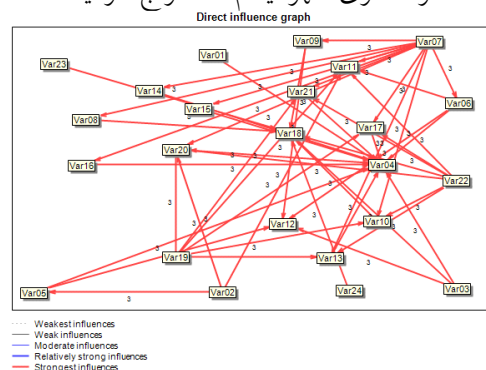
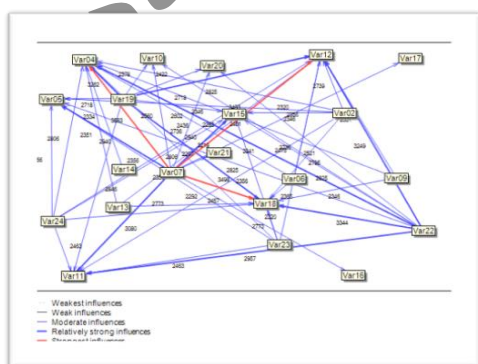
متغیرهای ریسک در نمودار اطراف خط قطری ناحیه شمال شرقی قرار دارند که ظرفیت بالایی برای تبدیل شدن به بازیگران کلیدی (عوامل اصلی) سیستم را دارا هستند، در

خصوص بازآفرینی و گردشگری شهری ایلام متغیر ریسکی مشاهده نمی‌شود. در جنوب شرقی نمودار یعنی قسمت خروجی سیستم عواملی همچون؛ آسایش و راحتی، خوانایی، دسترسی، تنوع، ایمنی و امنیت، جذابیت، تنوع فعالیت های تجاری قرار دارند. در زیر ناحیه قطری شمال شرقی صفحه متغیرهای هدف وجود دارند، که در نقشه پراکندگی متغیرهای تأثیرگذار و تأثیرپذیر f هیچ‌گونه متغیر هدفی مشاهده نمی‌شود. در قسمت جنوب غربی نمودار متغیرهای مستقل یا خروجی با تأثیرگذاری و تأثیرپذیری هستند، که متغیرهای بهداشت و سلامت محیط، کاهش آلودگی‌ها و دسترسی را شامل می‌شود، و قابلیت تبدیل به عوامل کلیدی برای آینده‌نگری و سناریوسازی را ندارند (جدول شماره 4).

جدول 4. نحوه توزیع متغیرها بر اساس طبقه بندی آنها

شاخص	طبقه بندی وضعیت عوامل
Var7, Var22, Var19, Var23, Var24, Var2,	عوامل تأثیرگذار (عوامل کلیدی)
---	ریسک
----	عوامل دوجویی هدف
Var10, Var20, Var5, Var15, Var11, Var18, Var12, Var4,	تأثیر پذیر
Var21, Var16, Var17,	عوامل مستقل یا عوامل خروجی
Var13, Var8, Var14, Var3, Var1,	مستقل از سیستم اهرم ثانوی یا عوامل مستقل از نتیجه
Var6, Var9,	عوامل تنظیمی

با بررسی نقشه پراکندگی متغیرهای خروجی نرم افزار میک مک و جایگاه آنها در محور تأثیرگذاری- تأثیرپذیری، 6 عامل کلیدی شامل؛ روابط اجتماعی، عملکرد، تسهیلات و خدمات رفاهی، زیرساخت‌ها و تأسیسات، اقتصادی و سرزندگی در بازآفرینی آینده‌ی گردشگری شهر ایلام استخراج گردید.

شکل ۴. نمودار روابط مستقیم بین متغیرها شکل ۵. نمودار پراکندگی متغیرها بر اساس تأثیرات غیرمستقیم بین متغیرها (تأثیرگذار، دو وجهی، تأثیرپذیر و مستقل)

قسمت آخر خروجی‌های نرم‌افزار مربوط به نمودارها است، که روابط و ارتباطات بین متغیرها را نشان می‌دهد. این خروجی شامل چهار نمودار مختلف است (نمودار اثرات مستقیم، نمودار اثرات غیرمستقیم، نمودار اثرات بالقوه مستقیم و نمودار اثرات بالقوه غیرمستقیم) شکل شماره ۴ روابط مستقیم بین متغیرها از بسیار ضعیف تا بسیار قوی را در یک شکل به صورت متمرکز ارائه گردیده است و از درج روابط غیرمستقیم متغیرها به صورت مجزا در اشکال مختلف اجتناب شده است؛ همچنین در شکل شماره ۵ پراکندگی متغیرها بر اساس تأثیرات غیرمستقیم بین متغیرها را از بسیار ضعیف تا بسیار قوی در یک شکل به صورت متمرکز را نشان می‌دهد. از میان ۲۴ عامل بررسی شده در این تحقیق، نهایتاً ۶ عامل به عنوان متغیرهای کلیدی و پیشران مؤثر بر بازآفرینی آینده‌ی گردشگری شهر ایلام استخراج گردید. که همه این ۶ عامل در هر دو روش مستقیم و غیرمستقیم تکرار شدند.

تبیین مدل پژوهش از طریق مدل معادلات ساختاری

مدل اندازه‌گیری، در مدل PLS، به دو دسته گویه‌های ترکیبی و گویه‌های انعکاسی تقسیم می‌شوند، که بعد از آزمون مدل بیرونی و تأیید پایایی و روایی (مدل‌های اندازه‌گیری پژوهش)، مدل ساختاری یا درونی پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. با استفاده از معیارهای آماره t ، ضریب تعیین و ضریب مسیر برای ارزیابی مدل استفاده گردید. مدل مفهومی آزمون شده در حالت استاندارد یا الگوریتم PLS و ضریب مسیرها در شکل شماره ۶ ارائه شد، که اعداد مشخص شده بر روی مسیر ابعاد، شاخص‌ها و گویه‌ها با یکدیگر مشخص می‌باشند، این اعداد بیانگر بتای استاندارد شده در رگرسیون یا ضریب همبستگی دو شاخص و گویه می‌باشد؛ که جهت بررسی میزان تأثیر مستقیم یک متغیر بر متغیر دیگر ارزیابی می‌گردند. اعدادی که بر روی مسیر بین گویه‌ها و معرف‌ها نمایش داده می‌شود؛ در مدل‌های انعکاسی بیانگر بارعاملی می‌باشد. و اعداد داخل هر دایره نشان دهنده ضریب تعیین (R^2) گویه اصلی است و مقدار آن همیشه بین صفر و یک تغییر می‌کند.

همانطور که در جدول شماره ۵ مشاهده می‌شود، برای متغیرهای مکنون برونزا یا مستقل مقدار R^2 ارائه نمی‌گردد. با توجه به مقدار R^2 محاسبه شده برای متغیر گردشگری شهری (0/536) و برای بازآفرینی (0/789) این مقدار در سطح مطلوب قرار دارد. در تحلیل

ضریب تعیین چهار بعد مؤثر بر بازآفرینی در شهر ایلام می‌توان گفت؛ با توجه به اینکه برای متغیرهای مکنون (پنهان) ضریب R^2 ارائه نمی‌شود؛ و مقدار R^2 یا ضریب تعیین برای متغیر بازآفرینی برابر با 0/789 می‌باشد، و با توجه به اینکه مقدار آن بین صفر و یک تغییر می‌کند، می‌توان گفت این مقدار در سطح مطلوبی قرار دارد. از آنجا که ضریب تعیین بر حسب درصد بیان می‌شود، و با توجه به اینکه تفسیر R^2 معمولاً برحسب درصد بیان می‌شود می‌توان اینگونه اذعان داشت؛ گردشگری شهری (متغیر وابسته) 53/6 درصد از واریانس متغیر بازآفرینی (متغیر مستقل یا پیش‌بین) را دارا است.

جدول 5. مقدار ضریب تعیین، ضریب رگرسیون، آلفا کرونباخ در متغیرهای تحقیق

ضریب تعیین R^2	ضریب رگرسیون	آلفا کرونباخ	ابعاد
0/789	بازآفرینی	0/013	اجتماعی- فرهنگی
		0/474	کالبدی- فیزیکی
0/536	گردشگری شهری	0/087	اقتصادی
		0/286	زیست محیطی
		--	گردشگری شهری

با توجه به اینکه ضریب رگرسیون همواره بین 1- تا 1+ تغییر می‌کند، در تحلیل ضریب رگرسیون چهار بعد؛ اجتماعی- فرهنگی، کالبدی، اقتصادی و زیست محیطی، تأثیر گذار بر بازآفرینی شهری در شهر ایلام توسط Smart PLS می‌توان گفت؛ ضریب رگرسیون حاکی از ارتباط قوی بین 4 بعد یاد شده با بازآفرینی هست، به این معنی که به عنوان مثال؛ انتظار داریم در جامعه آماری به ازای یک واحد افزایش در مقیاس انحراف معیار، در بعد کالبدی به طور متوسط، متغیر بازآفرینی 0/474 انحراف معیار افزایش پیدا کند. همچنین در 3 بعد دیگر این مقدار به طور متوسط، برابر با 0/013 در خصوص بعد اجتماعی- فرهنگی، 0/087 در بعد اقتصادی و 0/286 در بعد زیست محیطی می‌باشد.

نکته‌ای که حائز اهمیت می‌باشد، این است که این ضرایب (ضریب تعیین و ضریب رگرسیون) با صفر دارای تفاوت معنادار هستند، یا خیر؟ که برای بررسی تفاوت معناداری، با توجه به این که مدل سازی واریانس محور از انواع روش‌های ناپارامتریک محسوب می‌گردد، می‌توان معناداری ضرایب و فواصل اطمینان آنها را، از طریق ضرایب احتمال خطای نوع اول و فاصله اطمینان به وسیله خودگردان‌سازی (دستور Bootstrapping) به دست آورد، به این معنی که در جامعه آماری ما بر حسب این ضریب، تأثیر پارامترهای اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و زیست محیطی بر متغیر بازآفرینی؛ در تکنیک خود گردان‌سازی در

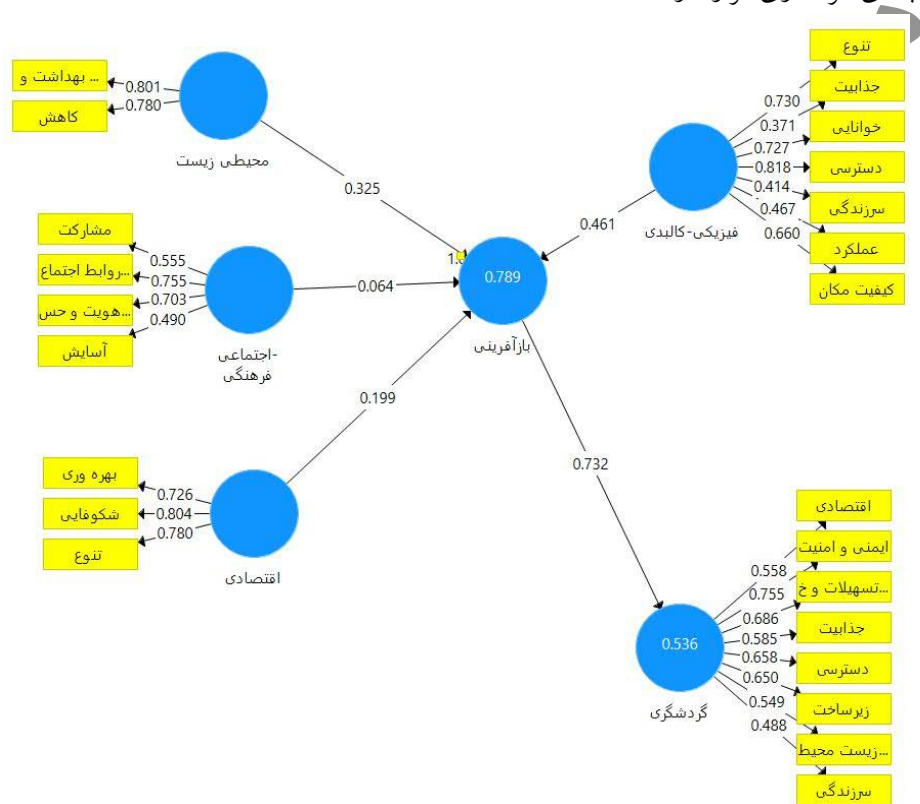
مجموع این ضریب دارای تفاوت معنا داری (مساوی یا کوچکتر از 0/0001) با صفر می- باشد؛ که با اطمینان 95 درصد می توان عنوان کرد؛ در جامعه آماری ما، ضریب تأثیر برابر با صفر نمی باشد. بنابراین تفاوت این ضریب با صفر معنادار است و اثر 4 بعد (اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و زیست محیطی) بر بازآفرینی یک اثر معنادار در نمونه آماری می باشد، لذا انتظار داریم، در جامعه آماری نیز چنین اثری داشته باشد. نتایج تفاوت مقدار ضریب ما در جامعه آماری با فواصل اطمینان در حالت تصحیح شده نشان می دهد؛ که این ضریب با فاصله اطمینان 95 درصد در جامعه آماری ما برای بعد کالبدی عددی بین 0/201 و 0/709 می باشد و فقط 5 درصد احتمال دارد که این ضریب از عدد 0/201 کوچکتر و یا از عدد 0/709 بزرگتر باشد، در بعد اجتماعی- فرهنگی این ضریب بین 0/380- تا 0/256 می- باشد و در بعد زیست محیطی 0/072 تا 0/657، و در بعد اقتصادی 0/041- تا 0/537 می باشد که نشان دهنده این موضوع است، که در سطح 95 درصد اطمینان و با احتمال تنها 5 درصد خطا، مقدار این ضریب برای جامعه آماری ما از 0/041- کوچکتر و از عدد 0/537 بزرگتر می باشد. در مجموع با توجه به معنادار بودن ضرایب رگرسیون و ضریب تعیین می- توان نتیجه گرفت؛ 4 بعد (اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و زیست محیطی) بر بازآفرینی شهر ایلام تأثیر گذار می باشند. و در نهایت بازآفرینی نیز با فاصله اطمینان بین 0/490 تا 0/837 در سطح 95 درصد اطمینان برگردشگری شهری ایلام با ضریب مسیر 0/732 تأثیر گذار می- باشد (جدول 6).

جدول 6. مقدار ضریب مسیر برای شاخص های بازآفرینی شهری

نتیجه	فواصل اطمینان	سطح معناداری	T آماره	ضریب مسیر	رابطه
رد	0/256 - 0/380	0/639	0/455	0/064	اجتماعی- فرهنگی <- بازآفرینی
تأیید	0/709 - 0/201	0/000	3/535	0/461	کالبدی- فیزیکی <- بازآفرینی
رد	0/537 - 0/041	0/162	1/372	0/199	اقتصادی <- بازآفرینی
تأیید	0/657 - 0/072	0/020	2/424	0/325	زیست محیطی <- بازآفرینی
تأیید	0/837 - 0/490	0/000	10/794	0/732	بازآفرینی <- گردشگری شهری

با توجه به سطح معناداری در جدول شماره 5 رابطه اول (اجتماعی- فرهنگی <- بازآفرینی) و رابطه سوم (اقتصادی <- بازآفرینی) وضعیت قابل قبولی را ندارند، که در خصوص مقادیر T که قابل مقایسه با مقدار ثابت 1/96 می باشند؛ با توجه به بزرگتر بودن سه رابطه دیگر از

1/96 می‌توان نتیجه گرفت، که دارای تفاوت معنادار با صفر هستند؛ که بزرگتر بودن آن‌ها یعنی با اطمینان حداقل 95 درصد ضریب رگرسیون با صفر، دارای تفاوت معنادار می‌باشد. نتایج این بخش به‌گونه‌ای که در تمام شاخص‌ها با اثرات مستقیم دارای ضریب مشخص هستند، در بین شاخص‌ها شاخص کالبدی بیشترین ضریب و تأثیر را در بازآفرینی آینده گردشگری شهر ایلام دارد؛ و شاخص زیست محیطی به عنوان عامل محرک و میانجی در رده‌ی بعدی اثرگذاری قرار دارد.

شکل ۶. مدل اندازه‌گیری تحقیق در حالت معناداری

همانطور که در شکل شماره 6 مشاهده می‌شود، و طبق نتایج مدل معادلات ساختاری (PLS) در خصوص شاخص‌های مرتبط با متغیر گردشگری شهری بیشترین تأثیر مرتبط با شاخص ایمنی و امنیت با 0/755 درصد ضریب رگرسیون، تسهیلات و خدمات رفاهی با 0/686، دسترسی با 0/658، زیرساخت‌ها و تأسیسات با 0/650، جذابیت با 0/585، اقتصادی با 0/558، زیست محیطی با 0/549 و شاخص سرزندگی با 0/488

درصد؛ ضریب رگرسیون تأثیرگذار در بعد گردشگری منطقه مورد مطالعه (7) محور گردشگری شهر ایلام) می‌باشند.

نتیجه گیری

صنعت گردشگری در عصر جدید به یکی از ارکان اصلی اقتصاد تجاری جهان تبدیل شده است و امروزه از آن به عنوان صنعت نامرئی در روند جهانی شدن یاد می‌شود، امروزه گردشگری یکی از امید بخش‌ترین فعالیت‌هایی است، که از آن به عنوان گذرگاه توسعه یاد می‌کنند. صنعت گردشگری به عنوان یکی از صنایع مهم توسعه پایدار در هر جامعه‌ای محسوب می‌شود، که از تحرک بالایی در تغییرات اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، شهری و محیطی برخوردار است. و به عنوان یکی از منابع درآمد و ایجاد اشتغال در سطح ملی می‌تواند رهیافتی برای توسعه پایدار در قلمرو محلی، ملی و منطقه‌ای به شمار آید. رویکرد بازآفرینی شهری می‌تواند به عنوان ابزاری مؤثر؛ ارتقاء پایداری و تقویت کلان سطح گردشگری شهر ایلام را به همراه داشته باشد، چنانچه اصول تشویق به مشارکت، ساخت شخصیت اجتماعی، برندسازی فرهنگ و هویت ایلامی، ارتقاء محیط کالبدی و فیزیکی، پیشرفت عدالت فضایی، حیات‌بخشی و تقویت رشد اقتصادی، خود اتکایی محلی، و متعاقب آن بهبود گردشگری در شهر ایلام قابل مشاهده خواهند بود. این رویکرد نه تنها به دنبال باززنده‌سازی منطقه مرزی و کم توسعه‌ای همچون شهر ایلام می‌باشد؛ بلکه با مباحث گسترده‌تری همچون اقتصاد رقابتی و کیفیت زندگی، به خصوص برای کسانی که از عدالت فضایی در زمینه‌های مختلف بهره‌اندکی برده‌اند، سر و کار خواهد داشت. شهر ایلام با بهره‌گیری از میراث ناملموس خود (همچون؛ شیوه و سبک زندگی، موسیقی، غذاها، رویدادها، جشن‌ها، جشنواره‌ها، فرهنگ و هویت شهروندان و...) و میراث ملموس خود (مانند؛ ساختمان‌ها، معماری، آثار تاریخی، صنایع دستی و...)؛ می‌تواند در برندسازی این شهر و حل معضلات اقتصادی و معیشتی، اجتماعی و فرهنگی، کالبدی و فیزیکی، و مسائل زیست محیطی؛ جایگاه خود را در سطح کشور و حتی منطقه و خارج از مرزهای کشور، از طریق رونق گردشگری، ارتقاء دهد؛ در تحقیق کنونی بعد از استخراج شاخص‌های بازآفرینی و

گردشگری شهری در سطح شهر ایلام؛ وضعیت اثرات، ابعاد و نتایج آن در دو بخش مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج تحقیق به شرح زیر است:

مهمترین هدف پژوهش حاضر شناسایی پیشران‌ها مؤثر بر بازآفرینی آینده گردشگری شهر ایلام، بود، که پس از مرور جامعی بر ادبیات تحقیق، 16 عامل مرتبط با بازآفرینی در قالب چهار شاخص کلی (اجتماعی-فرهنگی، کالبدی-فیزیکی، اقتصادی و زیست محیطی) و 8 شاخص مرتبط با گردشگری شهری (ایمنی و امنیت، تسهیلات و خدمات رفاهی، جذابیت، دسترسی، زیرساخت‌ها و تأسیسات، اقتصادی، سرزندگی، زیست محیطی) با استفاده از روش دلفی و نظر مطلعان، شناسایی و با تحلیل ساختاری سنجیده شد. در نهایت شش عامل کلیدی دارای بیشترین تأثیر مثبت و منفی در بازآفرینی آینده گردشگری شهر ایلام شناخته شد.

مقایسه بین پژوهش‌های گذشته و پژوهش حاضر نشان می‌دهد که، از بین پژوهش‌های صورت گرفته در این موضوع، نتایج پژوهش‌های بررسی شده همچون وانگ و شیائو (2020)، کوالجیک آنیلو (2023)، حیدری و همکاران (1398)، شیخی نصب و همکاران (1400) و شمعی و همکاران (1402)، همگی بر تأثیر مثبت بازآفرینی بافت‌های شهری بر گردشگری تأکید دارند و کمتر به مقوله بازآفرینی شهری مبتنی بر به‌کارگیری گردشگری در ساختار شهر در آینده توجه داشته‌اند. اما در پژوهش حاضر، بازآفرینی آینده گردشگری شهری به لحاظ پیشران‌های مهم برای آینده در شهر ایلام مورد تأکید می‌باشد و با بکارگیری روش‌های آماری همچون معادلات ساختاری (Smart PLS)، به رتبه‌بندی و الویت‌بندی شاخص‌های مطرح در بازآفرینی و گردشگری شهر ایلام پرداخته است، و از لحاظ نتایج همسو با پژوهش‌های گذشته به نقش و اهمیت بازآفرینی شهری بر توسعه گردشگری شهرها تأکید دارد.

در جمع‌بندی پژوهش می‌توان گفت که موفقیت دستیابی به اهداف همه جانبه آینده گردشگری شهر ایلام وابسته به عوامل شناسایی شده و با در نظر گرفتن میزان الویت و اثرگذاری آن‌ها است، که با استفاده از عوامل شناسایی شده و با در نظر گرفتن میزان الویت و اثرگذاری و اثرپذیری آن‌ها بر یکدیگر می‌توان وضعیت بازآفرینی آینده بگردشگری شهری ایلام را سنجید، و راهکارهای حفظ وضعیت مطلوب و یا تبدیل وضعیت نامطلوب به

مطلوب را در ابعاد مختلف تدوین و اجرا کرد. توجه کافی از سوی برنامه‌ریزان، سیاستگذاران و تصمیم‌سازان به عوامل تأثیرگذار بر چشم‌انداز آینده گردشگری شهری، الویت‌بندی و مدنظر قرار دادن روابط با یکدیگر بسترهای لازم را برای تحقق و توسعه و تکامل مطلوب گردشگری شهری را ایجاد خواهد نمود، به گونه‌ای که تعادل و پایداری طولانی مدت را در همه‌ی ابعاد و سطوح بازآفرینی و گردشگری شهری را تضمین کند.

بخش عمده‌ای از عوامل بازآفرینی و گردشگری شهری ایلام در دو گروه عوامل، تأثیرگذار (عوامل تعیین کننده) و عوامل تأثیرپذیر قرار دارند. بر اساس نتایج بدست آمده می‌توان مهمترین اولویت بهبود گردشگری شهر ایلام را روابط اجتماعی، عملکرد، تسهیلات و خدمات رفاهی، زیرساخت‌ها و تأسیسات، اقتصادی و سرزندگی، در موقعیت عوامل تعیین کننده یا تأثیرگذار دانست. لذا با توجه به مطالب بحث شده می‌توان اذعان داشت؛ با به‌کارگیری اصول و ابعاد بازآفرینی شهری در شهر ایلام به عنوان بستر کارکردهای اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، و تشویق بخش خصوصی و دولتی جهت سرمایه‌گذاری در گردشگری شهری ایلام، زمینه‌های لازم برای بهبود رونق شرایط معیشت و اقتصاد مردم این شهر و حتی فراتر از آن استان ایلام را فراهم کرد؛ و بدون نیاز به مداخلات و سرمایه‌گذاری‌های وسیع، و با تکیه بر نقاط قوت و بسترهای فرهنگی، اجتماعی، تاریخی، ارتباطی و.. این شهر، می‌توان تأثیرات عمیقی را بر اقتصاد منطقه، گردشگری شهری و.. مشاهده کرد؛ شهرهای مرزی همچون ایلام با استفاده از توان بالقوه خود، و مزیت نسبی و بومی این شهر، می‌تواند به کانونی برای جذب گردشگر و رونق اقتصاد محلی تبدیل شود.

پیشنهادات

با توجه به این شش عامل کلیدی در ارتقاء بازآفرینی آینده گردشگری شهری ایلام، و دیگر نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل‌ها، می‌توان پیشنهادهای زیر ارائه نمود، که ارائه این پیشنهادات بر اساس اجماع نظر متخصصین، مشاهدات میدانی و گفت و گو با افراد بومی و متخصص محلی انجام پذیرفت؛

- احیاء قنات‌های سطح شهر (بی بی، سراب عطش، سعدی و نام دنانان) جلوگیری از هدر رفتن آب و استفاده از آب آنها برای ایجاد آب نماها و همچنین طرح بازسازی آنها در جهت جذب گردشگر؛
- ایجاد سفره‌خانه‌ها مذهبی و سنتی از میدان ارغوان تا میدان قرآن جهت پذیرایی از زائرین عتبات عالیات و اشتغال زایی محلی،
- استفاده مناسب و بهینه، از شاخص‌های فرهنگی - اجتماعی مختص به شهر ایلام به خصوص در زمینه صنایع دستی، فرهنگ و سنت‌های بومی محلی، موسیقی محلی و ... در راستای توسعه گردشگری شهری.
- طراحی، ساخت و نصب نماد گلیم نقش برجسته در ورودی شهر و اصلاح و نصب المان‌های جدید در میداين شهر (استفاده از المان‌های مشاهیر محلی شهر ایلام)
- ایجاد مجتمع توریستی (دهکده شهری، هتل آپارتمان، رستوران، رستوران سنگی و آلاچیق) به کمک بخش خصوصی
- نورپردازی کوه‌های ارغوان و احداث تله کابین در ورودی ارغوان؛
- و تکمیل فاز دوم بلوار پژوهش شامل: رستوران در سه طبقه، مرکز بازی‌های پارانه‌ای در تونل زیر زمینی، آکواریوم زیر زمینی و ...
- احداث موزه جامع شهر (موزه ایلام در گذر زمان)؛ و راه‌اندازی و احداث فرهنگسرا در پارک انتهای خیابان بعثت از طریق اعطای زمین
- توسعه و بهبود فضای سبز درون بافت محلات با تغییر کاربری ابنیه تخریبی و فضاهای خالی درون محله‌های قدیمی شهر ایلام.

منابع

1. آخوندی، عباس. (1397). بازآفرینی شهری از مسیر بازآفرینی محلات شهری، نشریه شهرسازی و معماری هفت شهر، 4(62): 16-21.
2. ارزمانی، میثم؛ وطن‌پرست، مهدی؛ معتمدی، محمد. (1399). راهکارهای مشارکتی در تدوین شاخص‌های بازآفرینی شهر بجنورد با رویکرد توسعه پایدار. نشریه مطالعات هنر اسلامی، 16(38): 20-37.

3. بهرامی، علیرضا؛ برومند، مریم. (1398). تبیین جایگاه شهر خلاق در گردشگری شهری، معاونت شهرسازی و معماری منطقه 22 تهران، صص 14-1.
4. بذرافشان، جواد؛ بامری، علی، (1397)، بررسی و تحلیل وضعیت گردشگری خلاق در شهر زاهدان، فصلنامه برنامه ریزی منطقه‌ای، 8(31): 167-180.
5. پوراحمد، احمد، فرهودی، رحمت‌اله، زنگنه شهرکی، سعید؛ و شفاعت قراملکی، طهورا. (1399). بررسی گونه‌های گردشگری مؤثر بر بازآفرینی بافت‌های تاریخی (مطالعه موردی شهر تبریز)، پژوهش‌های ایران‌شناسی، 10(2): 21-43.
6. پوراحمد، احمد؛ حبیبی، کیومرث؛ کشاورز، مهناز. (1389). سیر تحول مفهوم شناسی بازآفرینی شهری به عنوان رویکردی نو در بافت‌های فرسوده شهری. *مطالعات شهر ایرانی/اسلامی*، 1(1): 73-92.
7. جاهد، امیر؛ بیگ بابایی، بشیر، حسین‌زاده دلیر، کریم. (1402). باز آفرینی شهری با تاکید بر بهسازی و توانمندسازی سکونتگاه‌های غیر رسمی در کلانشهرها کیس مورد مطالعه: شمس آباد تبریز، فصلنامه علمی و پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، 15(3): 136-158.
8. حیدری، محمدتقی؛ احدنژاد روشتی، محسن؛ محرمی، سعید. (1398). تحلیلی بر بازآفرینی اقتصادی شهر با رویکرد گردشگری گاسترونومی (مطالعه موردی: رویداد جشنواره آش شهر زنجان). *اقتصاد شهری*، 4(2): 37-54.
9. خدائی، یوسف؛ کارگر، بهمن؛ سرور، رحیم. (1401). گذر از گردشگری شهری به بازآفرینی شهری (مطالعه موردی شهر زنجان)، 1-22، Doi: <https://doi.org/10.22067/jgrd.2022.78780.1189>
10. درگاه ملی آمار «سرشماری عمومی نفوس و مسکن» نتایج سرشماری جمعیت به تفکیک تقسیمات کشوری سال 1395 دریافت‌شده از www.amar.org.ir در 1402-06-11.
11. زیاری، کرامت اله، احسانی‌فرد، علی اصغر. (1400). بازآفرینی هدفدار با رویکرد پروژه‌های محرک توسعه با تلفیق الگوریتم COPRAS و CCDS (مورد پژوهی: خیابان امام(ره) و محله کهنه‌دژ دارالمرحمه(سمنان))، *آمایش سرزمین*، 13(2): 421-460.
12. شماعی، علی؛ فصیحی، حبیب‌الله؛ دلفان نصب، مهسا. (1402)، شناسایی عوامل پیشران‌ها در بازآفرینی و توسعه گردشگری محله تجریش، *نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی*، 23(68): 61-79.

13. شیخی نصب، مژگان؛ اذانی، مه‌ری، مؤمنی، مهدی؛ محمدی ده چشمه، مصطفی. (1400). تحلیل عوامل مؤثر بر بازآفرینی بافت‌های تاریخی از منظر توسعه گردشگری. *جغرافیا و توسعه فضای شهری*، 8(1): 123-144.
14. عبدود، محسن، علیرضائی‌فرد، محمدصالح، فرخ، رضا و عباس‌پور، میلاد. (1400). بازآفرینی بافت تاریخی با رویکرد مکان‌سازی گردشگری؛ نمونه مطالعاتی: بخش مرکزی شهر ارومیه. *مطالعات طراحی شهری و پژوهش‌های شهری*. 22(4): 51-64.
15. کاوسی، مسعود؛ صابری، حمید؛ مومنی، مهدی؛ و خادم‌الحسینی، احمد. (1402). تعیین پیشران‌های کلیدی مؤثر بر توسعه گردشگری خلاق مبتنی با رویکرد آینده پژوهی (نمونه موردی: شهر ایذه). *مطالعات برنامه ریزی سکونتگاه‌های انسانی*. 18(4): 1-16.
16. محمدعلیزاده، صبا؛ صابری، حمید. (1402). برنامه‌ریزی محرک‌های توسعه در بازآفرینی شهری؛ (محل مورد مطالعه: گورتان اصفهان)، *جغرافیا و مطالعات شهری و منطقه‌ای*.
17. مرادی، فاطمه؛ سعیده زرابادی، زهرا سادات؛ ماجدی، حمید. (1398). واکاوی اصول بازآفرینی شهری فرهنگ‌مینا با رویکرد ارتقای رقابت‌پذیری، *باغ نظر*، 16(70): 5-16.
18. منصور، محمدرضا. (1398). بازآفرینی الزامی ضروری برای بافت‌های رها شده شهری. *پژوهش‌های نوین علوم جغرافیایی، معماری و شهرسازی*، 2(21): 59-66.
19. مالکی، ارسلان؛ شبانی شهرضا، امیرحسین. (1399). برنامه ریزی توسعه گردشگری شهری اصفهان با تاکید بر بازآفرینی فرهنگ مینا: مطالعه موردی منطقه 3 شهر اصفهان. *فصلنامه جغرافیایی فضای گردشگری*، 9(36): 77-94.
20. موحد، علی؛ شمعی، علی؛ ساسان‌پور، فرزانه؛ ارجمندی، منصور. (1399). تحلیلی بر ظرفیت‌های گردشگری پایدار شهری، مطالعه موردی: شهر یزد، نشریه *جغرافیا*، 18(67)، 40-56.

References

1. Amaro García, A. (2021). Relationship between blue economy, cruise tourism, and urban regeneration: Case study of Olbia, Sardinia. *Journal of Urban Planning and Development*, 147(3), 05021029.
2. Akhundi, A. (2018). Urban regeneration from the path of regeneration of urban neighborhoods. *Haft Shahr*, 4 (62), 16-21. (in Persian).

3. Abdoud, M., Alirezaei Fard, M.S., Farrokh, R., Abbaspour, M. (2021). Reconstruction of historical texture with the approach of tourism positioning; a sample of studies: the central part of Urmia city, *Journal of Urban Design Studies and Urban Research*, 22(4): 51-64. (in Persian).
4. Bahrami, A., Bromand, M. (2018). Clarifying the place of the creative city in the development of urban tourism, The 6th National Congress of Civil Engineering, Architecture and Urban Development. Pp:1-14. (in Persian).
5. Bazrafshan, J., Bamri, A. (2018). Investigating and analyzing the situation of creative tourism in Zahedan city. *Regional Planning Scientific Quarterly*, 8 (31), 167-180. (in Persian).
6. Balampanidis, D., Maloutas, T., Papatzani, E., & Pettas, D. (2021). Informal urban regeneration as a way out of the crisis? Airbnb in Athens and its effects on space and society. *Urban Research & Practice*, 14(3), 223-242, Doi: <https://doi.org/10.1080/17535069.2019.1600009>
7. Balletto, G., Ladu, M., Camerin, F., Ghiani, E., & Torriti, J. (2022). More circular city in the energy and ecological transition: a methodological approach to sustainable urban regeneration. *Sustainability*, 14(22), 14995.
8. Chakraborty, S., Saha, S. K., & Selim, S. A. (2020). Recreational services in tourism dominated coastal ecosystems: Bringing the non-economic values into focus. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 30, 100279. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.jort.2020.100279>
9. Cerveny, L.K. (2022). Sustainable recreation and tourism: Making sense of diverse conceptualizations and management paradigms, *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 38, 100520, Doi: <https://doi.org/10.1016/j.jort.2022.100520>.
10. Duxbury, N., Bakas, F. E., Vinagre de Castro, T., & Silva, S. (2020). Creative tourism development models towards sustainable and regenerative tourism. *Sustainability*, 13(1), 2:1-17, Doi: <https://doi.org/10.3390/su13010002>
11. Izadi, A., Mohammadi, M., Nasekhian, S., & Memar, S. (2020). Structural functionalism, social sustainability and the historic environment: a role for theory in urban regeneration. *The Historic Environment: Policy & Practice*, 11(2-3), 158-180.
12. Jahed, A., Beyg Babaye, B., Hosseinzadeh Delir, K. (2023). Urban regeneration with an emphasis on the improvement and empowerment of informal settlements in metropolitan cities. Case

- study: Shamsabad, Tabriz, Quarterly of New Attitudes in Human Geography, 15(3): 136-158. (in Persian).
13. Heydari, M.T., Ahadnejad roveshti, M., Moharami, S. (2019). An analysis of city economic regeneration with a gastronomic tourism approach (Case study: Zanzan annual Aash Festival). Urban Economics, 4(2):37-54. (in Persian).
 14. Kavousi, M., Saberi, H., Momeni, M., & Khadem al-Hosseini. (2024). Determining the key drivers effective on the development of creative tourism based on the future research approach (case example: Izeh city). Human settlement planning studies, 18 (4). (in Persian).
 15. Kim, G., Newman, G., & Jiang, B. (2020). Urban regeneration: Community engagement process for vacant land in declining cities. Cities, 102, 102730. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.cities.2020.102730>
 16. Kowalczyk-Anioł, J. (2023). Rethinking tourism-driven urban transformation and social tourism impact: A scenario from a CEE city. Cities, 134, 104178. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.cities.2022.104178>
 17. Lovering, J. (2007). The relationship between urban regeneration and neoliberalism: Two presumptuous theories and a research agenda. International Planning Studies, 12(4), 343-366.
 18. Liu, Y., Dupre, K., Jin, X., & Weaver, D. (2020). Dalian's unique planning history and its contested heritage in urban regeneration. Planning Perspectives, 35(5), 873-894. Doi: <https://doi.org/10.1080/02665433.2019.1634638>
 19. MohamadAlizadeh., Saberi, H. (2023). Planning development drivers in urban Regeneration (In the study Gortan Neighborhood of Isfahan), Journal of Geography, Urban and Regional Studies. (in Persian).
 20. Moradi, F., Saeideh Zarabadi, Z.S., Majedi, H. (2019). An Exploratory Study of Culture-led Urban Regeneration Principles with the Approach of Competitiveness Promotion, Bagh-e Nazar, 16(70):5-16, DOI: 10.22034/bagh.2019.84923. (in Persian).
 21. Mansouri, M.R. (2018). Urban regeneration is a necessary requirement for abandoned urban tissues. Journal of Geographical New Studies, Architecture and Urbanism, 2(21):59-66. (in Persian).
 22. Maleki, A., Shabani Shahreza, A.H. (2022). Isfahan Urban Tourism Development Planning with Emphasis on Recreation Based Culture: A Case Study of District 3 of Isfahan City, Geographical Journal of Tourism Space, 9 (36), 77-94. (in Persian).

23. Movahed,A., Shamaei,A.,Sasanpour,F., Arjmandi,M.(2022). An Analysis of Sustainable Urban Tourism Capacities, Case Study: Yazd, *Geography Quarterly*,18(67):40-56. (in Persian).
24. Nam, S., Oh, Y., Hong, S., Lee, S., & Kim, W. H. (2022). The moderating roles of destination regeneration and place attachment in how destination image affects revisit intention: a case study of Incheon Metropolitan City. *Sustainability*, 14(7), 3839.Doi: <https://doi.org/10.3390/su14073839>.
25. Pourahmad,A., Farhudi,R., Zangane Shahraki,S., Shafaat Gharamaleki, T.(2020). An Examination of Tourism Types Affecting the Regeneration of Historical Textures (Case Study: Tabriz City), *Iranian Studies*, 10(2): 21-43. (in Persian).
26. Pourahmad, A., Habibi, K., & Keshavarz, M. (2009). The evolution of the concept of urban regeneration as a new approach in worn-out urban contexts. *Iranian-Islamic City Studies Quarterly*, 1(1), 92-73. (in Persian).
27. Shim,Ch., Santos,C.A.(2014). Tourism, place and placelessness in the phenomenological experience of shopping malls in Seoul, *Tourism Management*, 45(1), 106-114. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2014.03.001>
28. Shamaei, Fashihi, & Delfan Nesab. (2023). Identifying driving factors in the regeneration and development of Tajrish neighborhood tourism. *Applied Research Journal of Geographical Sciences*, 23 (68), 61-79. (in Persian).
29. Sheikhasab,M., Azani,M., Momeni,M., Mohammadi Dehcheshmeh, M.(2021). The Analysis of Factors Affecting the Reconstruction of Historical Textures from the Perspective of Tourism Development, 8(1):123-144. (in Persian).
30. Wu, X., Li, C., Zhang, J., Wang, T., Wu, L., & Jia, M. (2020). “Occupation-competition-regeneration” nexus among land uses in a Chinese city: Interactions and transformations. *Journal of Cleaner Production*, 265, 121778.Doi: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.121778>
31. Wang, L., & Xiao, S. (2020). Tourism space reconstruction of a world heritage site based on actor network theory: A case study of the Shibing Karst of the South China Karst World Heritage Site. *International Journal of Geoheritage and Parks*, 8(2), 140-151.Doi: <https://doi.org/10.1016/j.ijgeop.2020.05.005>
32. Ziari,K., Ehsanifard,A.(2021-2022). Purposeful Regeneration Using Development-Inducing Projects Approach via the Integration of COPRAS Algorithms and CCDS: The Case Study

of Imam Street and Kohne Dezh Neighborhood, Dar- olMarhame,
Semnan, Town & Country Planning,12(2):421-460. (in Persian).

مقاله پذیرش شده